

Plukovník gšt. Ing. Vladimír K a r a f f a , CSc.

Další součást kompatibility

Dokumentace pro velení vojskům

Jednou z důležitých oblastí naší kompatibility s ostatními armádami států NATO je dokumentace pro velení. Její poslání v procesu velení vojskům a jejich řízení je ve své podstatě stejné ve všech armádách i historických souvislostech.

Pod pojmem dokumentace většinou rozumíme vše, co je zaznamenáno na papírovém podkladě. Tradičně se v oblasti velení vojskům a jejich řízení většinou jednalo o dokumenty pro velení, pro plánování, informační dokumenty a o další pomocné dokumenty. Dokumentace je však chápána i jako fyzická a duševní činnost spojená se záznamem, evidencí a tříděním informací potřebných pro velení vojskům a jejich řízení. Většinou byl používán jako nosné informační médium papír. Byl důležitý zejména pro svou relativní stálost, a proto měl, a doposud má, uznávanou právní platnost. V rámci soudobých informačních technologií se tento přístup zásadním způsobem mění.

Informace mohou být zaznamenávány a uchovávány nejen v písemné nebo grafické podobě, ale rovněž i v magnetofonické nebo digitální formě. Cílem mého příspěvku není řešit tuto formální, technickou a technologickou stránku informací, ale jejich obsah a strukturu. Proto, mluvím-li o dokumentaci, myslím tím informace, které mohou být zaznamenávány i v jiné než „papírové“ podobě.

* * *

Nový předpis Všeob-P-6 (Příprava a vedení obranné operace) přináší v příloze 3 do práce velitelů a operačních štábů ve srovnání s dosavadním stavem výrazné změny. Redukuje počet rigorózně stanovených dokumentů a dává větší volnost velitelům, náčelníkům štábů i dalším funkcionářům při přímém působení na vojska. Největší změna však spočívá ve formě a obsahu uvedených dokumentů. Tomu se budu věnovat podrobněji.

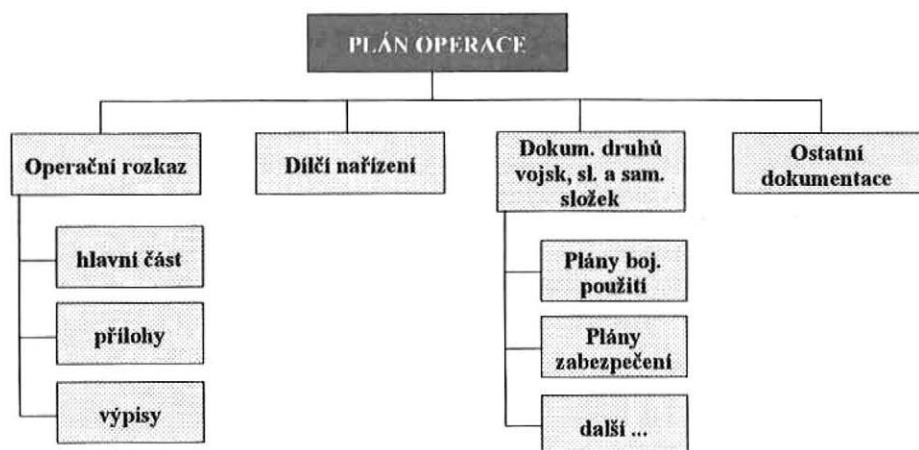
Armády členských států NATO ujednávají svou činnost řadou společně uznávaných norem známých pod zkratkou STANAG (Standardization Agreement). Problematiku dokumentace pro velení řeší STANAG 2014 OP. Jak je známo, tato norma je v jednotlivých zemích rozpracována (se změnami, které nemají zásadní charakter) do vlastních pomůcek a předpisů. Například v podmínkách americké armády je to pomůcka FM 101-5 (Staff Organization and Operations) - obdoba našeho, doposud nezrušeného, předpisu Oper-2-1.

Z obsahu předpisu Všeob-P-6 lze usoudit, že jeho zpracovatelé dospěli k názoru, že v současné době není účelné a ani možné doporučit striktní převzetí norem NATO. Brání tomu nejen odlišná obecná klasifikace dokumentů a jejich formální struktura, ale zejména skutečnost, že svazy, svazky a útvary AČR působí v odlišném strategickém prostředí. Dosavadní organizační struktura druhů vojsk, štábů a kompetence jednotlivých funkcionářů v AČR neodpovídají pojetí NATO.

Pro postupnou změnu forem stylu práce našich velitelů a štábů je nezbytné učit se formulovat rozkazy a nařízení tak, jak je to obvyklé v armádách NATO. Na první pohled je zřejmé, že styl vět je mnohem „sušší“. Jednou použitá informace se již neopakuje, uvádí se na ni pouze odvolávka. To činí dokumenty sice méně „čtivé“, ale nutí zpracovatele k maximální stručnosti bez používání zbytečných slov typu „pevný, usilovný, spolehlivý“ apod. Rozporným se může zdát požadavek formulovat rozkazy tak, aby z jednotlivých ustanovení byl cítit duch přesvědčení o správnosti úkolu a odhodlání zvítězit (zejména v částech, které formuluje osobně velitel).

Výpočetní technika a moderní reprografická zařízení umožňují vkládat do rozkazů řadu schémat, která jsou někdy pro pochopení úkolů podřízenými účelnější než písemné formulace.

Souhrn veškerých dokumentů pro přípravu, vedení a zabezpečení operace se nazývá **Plán operace**. Jak je to uvedeno na obr., obsahuje operační rozkaz a veškerou další dokumentaci všech druhů vojsk, služeb a samostatných složek.

Obr. Obsah plánu operace

Vzhledem k tomu, že jsem o dokumentaci ze širšího hlediska již psal v našem časopise č. 1/96, zaměřím se na dokument, který je v předpise řešen nejpodrobněji, na **operační rozkaz** s přílohami. Při formulaci jeho obsahu i skladby byl inspirací již uváděný STANAG 2014, ale i výsledky konzultací se zahraničními odborníky a budoucími uživateli předpisu. Předpis nemůže sloužit jako učebnice. Je psán stroze, a tedy může vyvolat řadu nejasností. Proto uvádím jeho obsah:

1. VŠEOBECNÁ SITUACE

a) Situace protivníka

b) Situace vlastních vojsk

(1) sousedů,	(3) vojsk za vlastní operační sestavou,
(2) vojsk v dotyku s protivníkem,	(4) posilových vojsk (přidělených a podpůrných)

c) Předpokládaný vývoj situace do zahájení bojové činnosti i v průběhu operace.

2. ÚKOL ARMÁDNÍHO SBORU

3. ZPŮSOB PROVEDENÍ OPERACE

a) Záměr provedení operace

b) Koncepce operace (způsob plnění jednotlivých úkolů)

(1) Manévr (rozdělení do fází - zaujetí operační sestavy, předpoklad boje o taktické a operační pásmo, protiúder...)

(a) Popis I. fáze (např. zaujetí operační sestavy)

(b) Popis II. fáze (např. boj v taktickém pásmu obrany)

(c) ...

(2) Palebná podpora (palebná podpora v jednotlivých fázích)

(3) Protiletadlová obrana (v jednotlivých fázích)

(4) Průzkum

(5) Elektronické působení (v jednotlivých fázích)

(6) Ženíjní zabezpečení (v jednotlivých fázích)

(7) Klamání (v samostatné příloze)

(8) Další druhy podpory a zabezpečení podle potřeby

c) Úkoly vojskům

(1) ...mb,

(2) ...mb, (4) vševojskové záloze

(3) ...mb,

d) Úkoly silám a prostředkům podpory bojové činnosti [jak a jakými silami a prostředky se realizují úkoly uvedené v části 3 b)]

(1) dělostřelectvu všeobecné palebné podpory, (4) ženíjnímu vojsku,

(2) využití přiděleného úsilí vzdušných sil, (5) ...

(3) protiletadlovému vojsku,

e) Pokyny pro součinnost

(1) Zabezpečení rozhodujících informací pro velitele (informace, které velitel bude pro velení potřebovat, a zároveň informace, které pravděpodobně chce o nás získat protivník)

(2) Přesun a zaujetí operační sestavy (potřebné součinnosti pokyny)

(3) Přejít do protiúderu

(4) Koordinační čáry

(5) Podmínky zahájení bojové činnosti (konkrétní akce protivníka, které jsou chápány jako agrese)

(6) Signály, varovné signály, signály pro činnost letectva („jsem vlastní letoun“)...

(7) Opatření proti působení vlastních vojsk a zbraní

(8) Pokyny pro plánování na podřízených stupních a pro práci s operačním rozkazem

(9) ...

4. LOGISTICKÁ PODPORA (ZÁMĚR PLNĚNÍ ÚKOLŮ LOGISTICKÉ PODPORY)

5. OPATŘENÍ K SOUČINNOSTI SE SILAMI A PROSTŘEDKY ÚZEMNÍ OBRANY

6. VELENÍ A ŘÍZENÍ

a) Organizace velení (místa velení)

b) Spojení

PŘÍLOHY:

A - Organizace vlastních vojsk pro plnění úkolu (jaké svazky a útvary a v jaké organizační struktuře budou plnit úkol)

- B** - Zpravodajská činnost
- C** - Grafické schéma operace (průsvitka)
- D** - Ženíjní zabezpečení
- E** - Palebná podpora
- F** - Podpora operace silami a prostředky vzdušných sil (informace o působení vzdušných sil ve prospěch armádního sboru, operačního uskupení)
- G** - Protiletadlová obrana
- H** - Koordinace činnosti ve vzdušném prostoru (časové a prostorové sladění činnosti letectva, paleb dělostřelectva, protiletadlového dělostřelectva a ostatních prostředků)
- I** - Radioelektronický boj
- J** - Spojení
- K** - Klamání
- L** - Opatření ochrany vojsk
- M** - Policejní ochrana
- N** - Operační bezpečnost (opatření proti sabotážní, diverzní a průzkumné činnosti protivníka, popř. nepřátelsky naladěného místního obyvatelstva apod.)
- O** - Zabezpečení činnosti vojsk (chemické, topografické, hydrometeorologické a další)
- P** - Logistická podpora a zdravotnické zabezpečení
- Q** - Opatření k zabezpečení činnosti nadřazeného (vytvoření prostorových a dalších podmínek pro realizaci opatření, které zamýšlí uskutečnit nadřízený)
- R** - Součinnost se silami a prostředky územní obrany

* * *

Všechny úkoly se důsledně člení podle fází bojové činnosti [část 3 b) (1)]. Fázemi se rozumí dílčí úkoly operace (operační úkoly), např. vedení bojové činnosti v taktickém pásmu obrany apod.

Úkoly uvedené v operačním rozkaze musí být jasné a konkrétní, aniž by předepisovaly, jak je mají podřízený plnit. Stanovují se o jeden stupeň níže a nesmí zasahovat do kompetence podřízených velitelů. Smyslem je vytvořit předpoklady pro samostatnost a iniciativu velitelů a zároveň je vést k odpovědnosti za jimi přijímaná rozhodnutí.

Zkušenosti „operátoři“ si jistě s psaním samotného textu poradí. Užitečná pro ně bude výměna zkušeností s jejich kolegy z NATO nebo přímo vzájemná účast na některém cvičení. Může však vzniknout problém, kdo za zpracování jednotlivých částí operačního rozkazu odpovídá. Odpověď lze nalézt v dalším kroku, který si pravděpodobně realizace předpisu Všeob-P-6 vyžádá - ve změně organizačních struktur štábů a odpovídající úpravě vztahů mezi jejich příslušníky.